

Kaupunginhallituksen vastaus tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessaan vuodelta 2020 esittämiin huomioihin

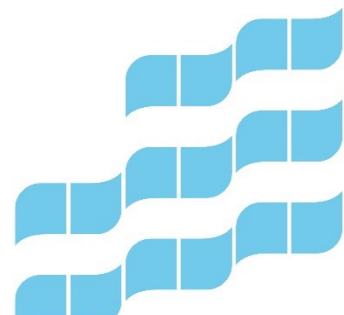
Tampereen kaupungin tarkastuslautakunta antoi arviointikertomuksensa vuodelta 2020, ja kaupunginvaltuusto käsitteli sen kokouksessaan 17.5.2021. Kaupunginvaltuusto velvoitti kaupunginhallitusta ja lautakuntia ryhtymään toimiin arviointikertomuksessa esitettyjen huomioiden johdosta sekä raportoimaan näistä valtuustolle lokakuun 2021 loppuun mennessä.

Konsernihallinnon strategia- ja kehittämissyksikkö on pyytänyt vastaukset tarkastuslautakunnan esittämiin huomioihin ja laatinut niistä tämän koosteen. Vastauksista käyvät ilmi toimenpiteet, joihin on jo ryhdytty tai joihin ryhdytään arviointikertomuksessa esitettyjen huomioiden johdosta.

Osa annetuista vastauksista on käsitelty asianomaisissa toimielimissä ja osa on valmisteltu virkamiestyönä. Toimielimissä vastaukset on käsitelty seuraavasti: asunto- ja kiinteistölautakunta 11.8.2021 § 129, sosiaali- ja terveyslautakunta 15.9.2021 § 115 ja yhdyskuntalautakunta 14.9.2021 § 247. Annetut vastaukset esitetään tässä koosteessa kokonaisuudessaan lyhentämättöminä.

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan arviointi vuoden 2019 havaintojen vaikuttavuudesta	2
2. Tarkastuslautakunnan arviointi tytäryhteisöjen valtuustotavoitteiden toteutumisesta	8
3. Tarkastuslautakunnan arviointi terveysasemien hoitohenkilökunnan työhyvinvoinnista	9
4. Tarkastuslautakunnan arviointi lapsiperheiden kotipalvelusta ja sosiaalihuoltolain mukaisesta perhetyöstä	10
5. Tarkastuslautakunnan arviointi lapsiperheiden aikuisille suunnatuista sosiaalityön palveluista	11
6. Tarkastuslautakunnan arviointi Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartasta	12
7. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen seudun joukkoliikenteestä	13
8. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen Vesi Liikelaitoksesta	15
9. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen Sähkölaitos Oy:stä	16
10. Tarkastuslautakunnan arviointi kaupungin in house -yhtiöistä	17

1. Tarkastuslautakunnan arviointi vuoden 2019 havaintojen vaikuttavuudesta

Tarkastuslautakunta: ”Tarkastuslautakunta kysyi, millä toimenpiteillä rakennuslupaprosessin kesto saadaan valtuustotavoitteen mukaiseksi. Vastauksessa kerrotaan TOP10-kaupunkien valmistelleen rakennuslain ja -asetusten yhteistä tulkintaohjetta, joka tulee rakennusvalvonnan avuksi kiperissä tulkintatilanteissa ja varmistaa osaltaan rakennuslupaprosessin laatua ja sujuvuutta. Vuonna 2020 rakennusluvista käsiteltiin kahdessa kuukaudessa 42 %, kun tavoite oli 90 %. Osuus oli hieman parempi kuin vuonna 2019. Edellisellä valtuustokaudella tavoite oli laajempi, kun pyrittiin lyhentämään maankäyttöprosesseihin kuluva aikaa.”

Tarkastuslautakunnan arviointi: Vuoden 2019 arviointikertomuksessa tehtyihin havaintoihin on reagoitu. Tarkastuslautakunta jää seuraamaan, lyheneekö rakennuslupaprosessin kesto.”

Lausuntoa pyydetään: **Millä keinoilla rakennuslupaprosessi lyhentyy? Käsitelläänkö 90 % rakennusluvista kahdessa kuukaudessa jo vuonna 2021?**

Lausunnon antaja: Yhdyskuntalautakunta

Yhdyskuntalautakunta:

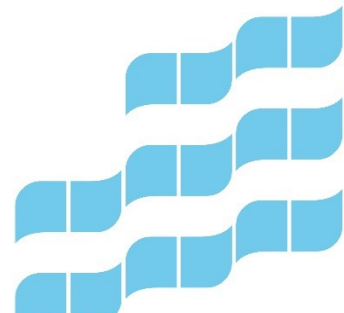
Rakennusvalvonnan kehitystoimet 1.9.2020 alkaen

Rakennusvalvonnassa toteutettiin syksyllä 2020 toimintolaskelma, johon koottiin kaikki yksikön työtehtävät työnkuvittain sekä ko. tehtäviin käytetyn työajan. Tämän jälkeen kuvattiin rakennusvalvonnan päätehtävän, uudisrakennushankkeen lupaprosessi visuaaliseen muotoon. Prosessikuvausta kehitettiin hakuvaiheen osalta kevään -21 aikana järjestetyissä työpajoissa, joihin osallistui henkilökunnan lisäksi yhteistyökumppaneita kaupungilta sekä suunnittelijoita.

Toimintolaskelma ja lupaprosessin kuvaaminen toimivat kaikkien rakennusvalvonnassa suunniteltujen muutosten perustana. Keskiöön on nostettu asiakaspalvelun laatu, toiminnan ennakoivuus ja prosessin sujuvuus.

Yksittäisistä, jo tehdyistä muista muutoksista ja ylimääräisistä työvaiheista luopumisista voidaan mainita mm. seuraavia toimenpiteitä:

- Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön työkuormaraportointi, jonka avulla seurataan työtehtävien tasaista jakautumista.*
- Hankkeet käsitellään sähköisessä asiointipalvelussa koko lupakäsittelyprosessin ajan neuvontapyyntövaiheesta päätöksentekovaiheeseen asti.*
- Työnjakokäytäntöä on muutettu ja aluejaoista on luovuttu. Kullekin hankkeelle nimetään käsittelijä heti kun se ”näkyv viranomaiselle”.*
- Laaturyhmän työskentelyn käytäntöjä yksinkertaistettu, työryhmän kokoonpanoa on tarkennettu varsinaisiin jäseniin ja lausunnonantajiin. Lisäksi laaturyhmään liittyvää asiakasohjeistusta on parannettu rakennusvalvonnan internetsivuille.*

- Lupapiste-palvelun käyttöä on laajennettu kattamaan neuvontapyynnöt ja laaturyhmyöskentely. Asiakas toimittaa rakennusvalvonnan tiedostot aina yhden järjestelmän kautta, jotta tieto ja käsittely ovat aina avoimesti sekä asiakkaan että viranomaisten saatavilla.
- Lupapiirustusten sähköinen allekirjoittaminen on otettu käyttöön Lupapisteessä.
- Kaupparekisteritietojen tarkistamisesta on luovuttu.
- Laskujen täsmäytystyöstä on luovuttu, se on todettu tarpeettomasti rakennusvalvontavaiheessa.
- Naapurikuulemistehtäviä on siirretty lupakäsittelijöiltä lupasihteereille.
- Kyläkaavojen suunnittelutarveratkaisut on siirretty ravan päätöksentekoon.
- Kokouskäytäntöjä ja kokouksiin käytettyä työaika on tehostettu koko oman yksikön toiminnassa.
- Hybridityöskentelyn periaatteet ja toimintatavat on suunniteltu valmiiksi ajankohtaan, jolloin etätyöstä siirrytään ”uuteen normaaliin”.
- Paperiarkiston aineistoa on digitoitu osana kaupungin RAFFE-projektia.

Prosessin kehittämistä jatketaan asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa syksyllä 2021. Tulevissa työpajoissa keskitymme prosessin toiseen osioon, päätöksentekovaiheeseen ja siitä eteenpäin. Kun kaikki rakennusvalvonnan lupaprosessin työvaiheet voidaan tehdä yhdessä järjestelmässä, ilman järjestelmien välisiä turhia tiedonsiirtoja, saadaan työskentely sujumaan tehokkaammin. Tämä edellyttää kuitenkin vielä hankintapäätöstä, jota valmistellaan syyskuulle -21.

Kaikilla rakennusvalvonnan kehittämistoimilla tähdätään asiakaspalvelun laadun parantamiseen.

Tampereen rakennusvalvonnan vuoden ensimmäisen puoliskon tulos

Vuoden 2021 ensimmäisen puolivuotisjakson käsittelyaikoja vertailtiin edellisen vuoden vastaavaan jaksoon. Käsittelyajat ovat lyhentyneet miltei kaikkien lupatyyppien osalta merkittävästi, vaikka koko vertailuajan 2021 lupakäsittelyä tehtiin kolmen lupakäsittelijän vajeella.

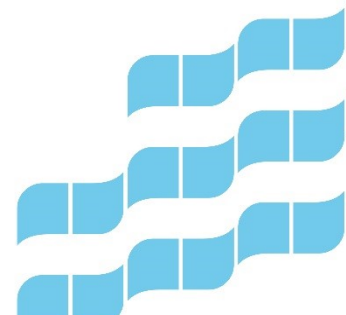
Vuoden ensimmäisen puolen vuoden raportointijakson käsittelyaikavertailut lupalajeittain:

Rakennusvalvonnan lupien käsittelyaikavertailu 2020-2021 tammikuu-kesäkuu

6.8.2021

*Käsaika" = Käsittelyajan keskiarvo saapumispäivästä (vireilletulo) päätöspäivään.

Tyyppi	Selite	2020 (1.1.-30.6.)		2021 (1.1.-30.6.)		MUUTOS	
		kpl	käsaika	kpl	käsaika	kpl	käsaika
R	Rakennuslupa	386	90	480	72	24 %	-19 %
RM	Rakennuslupa, rakentamisen aikainen muutos	19	115	28	106	47 %	-8 %
RJ	Rakennuslupa, luvan voimassaolon jatkaminen	15	50	15	42	0 %	-16 %
T	Toimenpidelupa	134	57	217	40	62 %	-29 %
TM	Toimenpidelupa, rakentamisen aikainen muutos	1	117	-	-	-	-
P	Purkamislupa	26	58	38	50	46 %	-13 %
PJ	Purkamislupa, luvan voimassaolon jatkaminen	-	-	1	55	-	-
PI	Purkuilmoitus	4	35	4	47	0 %	33 %
M	MaiseMATYöLupa	7	131	5	112	-29 %	-14 %
	yhteensä	592		788		33 %	

Raportista voidaan todeta seuraavaa:

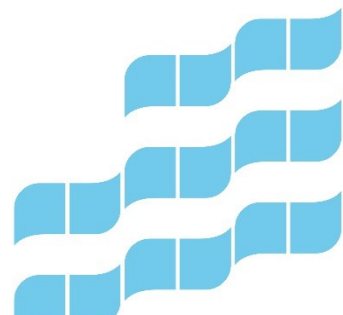
- Vuoden 2021 ensimmäisen puolen vuoden lupamäärät ovat kasvaneet edellisen vuoden vastaavaan määrään 90 kpl, ollen 480 kpl.*
- Keskimääräinen käsittelyaika on ollut saapumispäivästä päätöspäivään 72 päivää vuonna 2021, joka on 18 päivää lyhyempi aika, kuin mitä vuonna 2020.*

Lupakäsittelyä on tehty vuoden 2021 tarkastelujaksolla kolmen lupakäsittelijän vajeella. Jos tavoitteena pidetään 60 päivän käsittelyaika, niin tulosta (72 päivää) voi pitää erinomaisena kaikilta osin kasvaneiden hakemusmäärien käsittelyssä.

Tampereen rakennusvalvonnan kehittämisen suunnitelma kaudelle 2021 – 2022

Tulevan syksyn ja vuoden 2022 kehittämissuunnitelmaan on sujuvoittamistyöskentelyn ideoihin perustuen sisällytetty mm. seuraavat konkreettiset tavoitteet:

- Rakennuslupaprosessin kehittämistyöpajoja jatketaan keväällä aloitetun Lean-mallin mukaisesti – mukaan työpajoihin kutsutaan rakennussuunnittelijat, rakennusvalvonta, paikkatieto ja Infra oy.*
- Lupavalmistelun lausuntoprosessia nopeutetaan 2 viikon määräaikojen käyttöönotolla, pl. kaupunginmuseo, joka ei nykyisestä kuukauden tavoitteesta pysty omaa toimintaansa nopeuttamaan.*
- Museoviranomaisyhteistyön roolit ja käytännöt määritellään ja kuvataan tarkemmin, jotta monen museoviranomaisen lausuntoa ei olisi enää tarvetta pyytää hankkeissa.*
- Testataan ja otetaan käyttöön sähköinen ajanvarausjärjestelmä asiakasrajapintaan. Tällä vältetään turhat puhelut ja turha viranomaisen tavoittelu vain ajanvarausta varten. Aikaa vapautuu asiakasneuvontaan.*
- Ennakkoneuvottelumenettelyn käytännöt ja vaatimusmäärittelyt vakioidaan.*
- Otetaan käyttöön ”arvioitu käsittelyaika” uutena rakennusvalvonnan ennakoitavuutta mittaavana tavoitteena.*
- Otetaan käyttöön Lupapisteen päätöksenteko, tiedonsiirto-robotti ja laskutus. Näin voidaan luopua turhista tiedonsiirroista järjestelmien välillä.*
- Tihennetään päätöksentekoa joka päivittäiseksi tai muutamaan kertaan viikossa tapahtuvaksi rutiiniksi.*
- Muutetaan delegointia siten, että valmistelijoista tulee päätöksentekijöitä hankkeissa, joiden pinta-ala on korkeintaan 3000 m².*
- Järjestellään organisaatiorakenne toimintaa palvelevaksi erityisesti kehittämiseen liittyen.*
- Profiloidaan lupakäsittelyä tarkemmin.*
- Parannetaan asiakasohjeita ja kootaan sisäistä toimintaa linjaava laatukäsikirja.*
- Julkaistaan myös sähköisesti arkistoidut pääpiirustukset.*
- Osallistutaan tietomallipohjaisen rakennuslupakäsittelyn kehittämiseen mm. Raklin skaalauslinikassa.*
- Kartoitetaan kaikki ne työtehtävät, joista voidaan viranomaistyössä luopua.*

Asiakaspalvelun kehittämisen tavoitteista tärkein on suunnittelijan ja lupakäsittelijän yhteisesti sopima ”arvioitu käsittelyaika” ja tässä palvelulupauksessa pysyminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseen voi asiakas itse myötävaikuttaa toimittamalla ennakkoneuvottelussa sovituksi kaikki vaaditut liitteet asiointipalveluun. Rakennusvalvonta puolestaan tulee tehostamaan ennakkoneuvottelukäytäntöjä selkeiksi ja noudattamalla rakentamisen TOP10-ennakkoneuvotteluohjetta.

Rakennusvalvonnan toiminnan tuottavuudelle on aiemmin asetettu kuukauden käsittelyaikatavoite. Toiminnan ennakoitavuutta tai asiakaspalvelun laatua tämä ei kuitenkaan mittaa parhaalla mahdollisella tavalla. Vuoden ensimmäisen puolen vuoden jakson tulos osoittaa, että nyt tehdyt kehittämistoimet ovat vaikuttaneet jo merkittävästi käsittelyaikojen nopeutumiseen. Tämä rohkaisee jatkamaan suunnitellulla kehityspolulla ja keskittymään parempaan ennakoitavuuteen sekä prosessin sujuvoittamiseen.

Toiminnan kehittämistä jatketaan asiakaspalvelun laatu keskiössä. Seuraamme jatkuvasti suurimpien rakennusvalvontojen toiminnan kehittämistä erilaisin vertailuin. Tämän lisäksi yhteistyö erilaisissa verkostoissa on tärkeä osa Tampereen rakennusvalvonnan vertailukehittämistä.

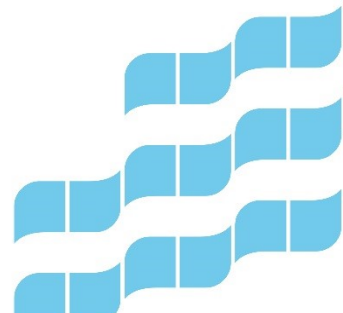
Tarkastuslautakunta: ”Tavoite kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista ei toteutunut MAL3-kaudella. MAL on valtion ja Tampereen kaupunkiseudun kuntien välinen yhteistyösopimus maankäytöstä, asumisesta ja liikenteestä. MAL4-sopimuksessa vuosille 2020–2024 tavoitteena on rakentaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja 30 % kokonaistuotannon tavoitemäärästä eli 573 asuntoa vuodessa. Tähän pyritään luovuttamalla riittävä määrä tontteja kohtuuhintaisia asuntoja tuottaville rakennuttajille. Kaupungin omat yleishyödylliset asuntoyhteisöt ovat sitoutuneet toteuttamaan puolet kohtuuhintaisten asuntojen tuotantotavoitteesta. Kolmesta kohtuuhintaisesta rakennushankkeesta kaksi peruuntui vuonna 2020, sillä kustannuksia ei saatu Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen edellyttämälle tasolle. Tontit sijaitsevat Ranta-Tampellassa. Vuonna 2020 käynnistyi yli 700 kohtuuhintaisen asunnon rakentaminen.

Tarkastuslautakunnan arviointi: Vuoden 2019 arviointikertomuksessa tehtyihin havaintoihin on reagoitu. Tarkastuslautakunta jää seuraamaan, saadaanko kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja tavoitteen mukaisesti lisää.”

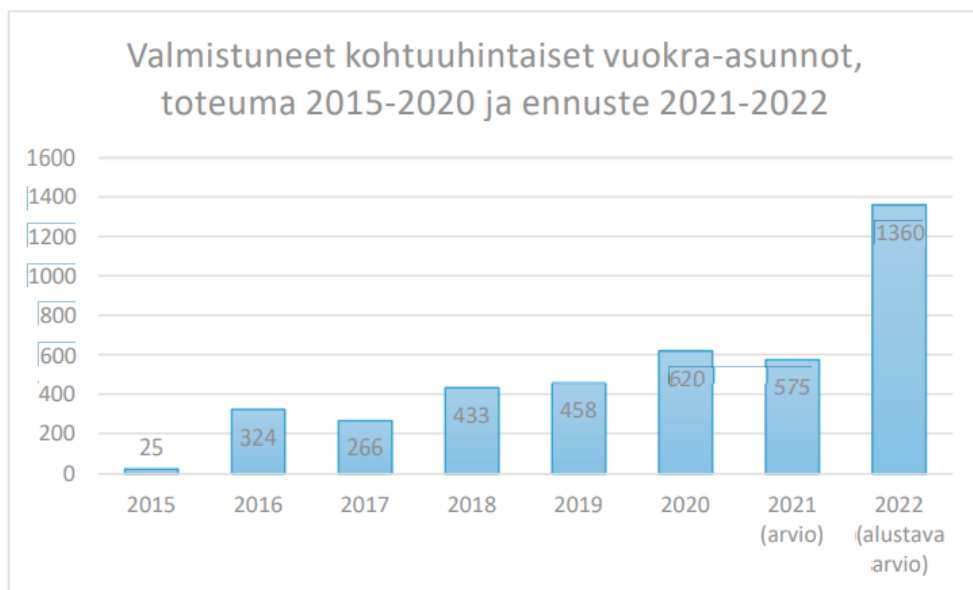
Lausuntoa pyydetään: **Miten varmistetaan, että kaupunki saa lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja MAL-sopimuksen tavoitteen mukaisesti?**

Lausunnon antaja: Asunto- ja kiinteistölautakunta

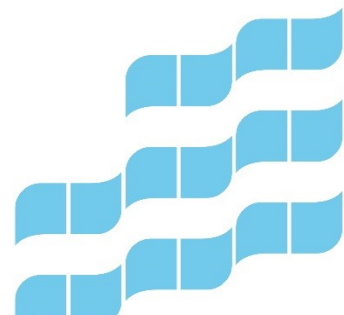
Asunto- ja kiinteistölautakunta: *Kysymys kohtuuhintaisen asuntotuotannon riittävyyden varmistamisesta on edelleen ajankohtainen, vaikka aiempina vuosina tehdyt toimenpiteet alkavat näkyä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrän kasvuna. MAL3 -sopimuskaudella vuosina 2016-2019 kohtuuhintaisen vuokra-asunnon tavoite Tampereen osalta oli 570 asuntoa vuodessa. Sopimuskauden aikana kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja*

valmistui keskimäärin 370 kpl vuodessa, eli tavoitteesta jäätiin jälkeen. Vuosille 2020-2023 allekirjoitetun MAL4 - sopimuksen tavoite Tampereen osalta on 573 kohtuuhintaista asuntoa vuodessa. Vuonna 2020 valmistui 620 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa yhdeksään eri kohteeseen, ja lisäksi kaksi asumisoikeuskohdetta yhteensä 100 asumisoikeusasuntoa. Vuoden 2021 aikana arvioidaan valmistuvan 575 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa yhdeksään eri kohteeseen, ja lisäksi kuusi asumisoikeuskohdetta yhteensä 200 asumisoikeusasuntoa. Tavoite siis saavutettiin vuonna 2020 ja saavutettaneen myös vuonna 2021. Vuonna 2022 valmistuvaksi aiottuja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja on rakenteilla kesällä 2021 jo 596 kpl ja suunnitteilla arviolta 764 kpl. Lisäksi vuonna 2021 arvioidaan valmistuvan 121 asumisoikeusasuntoa.

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuuden varmistamiseksi on kaupungin omalle maalleen kaavoittaman tonttivarannon määrää lisätty kuluvalle ja edellisellä valtuustokaudella. Vuonna 2017 otettiin Tampereella käyttöön suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen tontinluovutusten ohjelmointi, jossa suunnitellaan voimassa olevan MAL-sopimuksen mukaiseen kohtuuhintaiseen vuokra-asuntotuotantoon ja asumisoikeusasuntotuotantoon luovutettava rakennusoikeus vuosittain viideksi vuodeksi eteenpäin. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävässä kaupungin yhtiömuotoisten tonttien tonttihaussa määritellään edellä kuvatun ohjelmoinnin mukaisesti hallintamuodot, joiden mukaiseen tuotantoon tontteja voi hakea. Tontit voidaan osoittaa haettavaksi esimerkiksi ARA:n pitkällä tai lyhyellä korkotuella toteutettavaan vuokra-asuntotuotantoon, asumisoikeusasuntotuotantoon, vapaarahoitteiseen asuntotuotantoon tai useampaan näistä. MAL3 -sopimuksen mukaiselle kohtuuhintaiselle vuokra-asumiselle ohjelmointiin v. 2018-2020 rakennusoikeutta yhteensä n. 81 000 ke-m2 tonttihakujen ohjelmoinnissa (avoin tonttihaku ja neuvottelumenettelyllä luovutettavat tontit). Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrällisen tavoitteen lisäksi tonttihaussa huomioidaan erityisesti eri hallintamuotojen tasapainoinen sijoittuminen kaupunkirakenteessa eri asuinalueille segregaatiokehityksen ennaltaehkäisemiseksi. Ohjelmoinnissa ja tonttihaussa huomioidaan myös nk. erityisryhmien asumisen tarpeet. Kaupunki toteuttaa erityisryhmien asumisen palveluverkkoa edistämällä erityisryhmien asumiseen tarkoitettujen tonttien

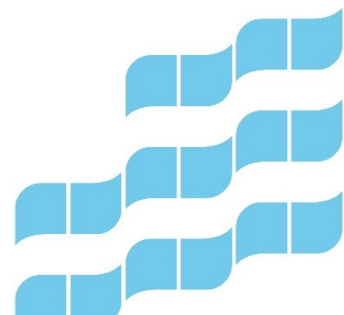

syntymistä, Koukkuniemen vanhojen vanhainkotirakennusten muuttamista tehostetulle palveluasumiselle, selvittämällä erityisryhmien ns. välimallin asumisen konseptia (tehostetun palveluasumisen ja kotipalveluiden väliin) sekä tekemällä yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen valmistelulle perustettavan väliaikaisen toimielimen kanssa. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset huomioidaan jo asemakaavaprosessissa. Viimeisen vuoden ajan on aiempaa systemaattisemmin pyritty määrittelemään asumisen tavoitteita asemakaavoitusohjelmalle ja asumista sisältäville asemakaavatoille, sisältäen myös kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tavoitteet ja kohtuuhintaisen toteutuksen kaavalliset edellytykset.

Kaupunkikonserniin kuuluvat yleishyödylliset vuokra-asuntoyhteisöt ovat sitoutuneet asuntopolitiikan linjausten mukaisesti toteuttamaan puolet MAL -sopimuksen mukaisesta kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantotavoitteesta. Kaupungin yleisen tonttihaun lisäksi niille luovutetaan tontteja neuvottelumenettelyllä. Kaupunkikonserniin kuuluvien yleishyödyllisten vuokra-asuntoyhteisöjen asuntotuotanto katsotaan MAL4- sopimuksen määritelmän mukaisesti kohtuuhintaiseksi asuntotuotannoksi riippumatta siitä, onko kyseessä ARA -korkotuettu tai vapaarahoitteinen hanke. Konserniin kuuluvien vuokra-asuntoyhtiöiden ja -säätiöiden vanhojen kohteiden täydennysrakentaminen on mahdollistettu asemakaavamuutoksin, minkä kautta on syntynyt viime vuosina runsaasti uusia kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Tampereelle on viime vuosina tullut uusia yleishyödyllisiä rakennuttajia toteuttamaan ARA-korkotukituotantoa. Yhteistyötä yleishyödyllisten rakennuttajien kanssa tehdään muun muassa Asumisen aamukahvi -tapaamisissa.

Kohtuuhintaista asuntotuotantoa mahdollistetaan myös asunto- ja maapolitiikan linjausten 2018-2021 mukaisilla hankekehittämisen yhteistyö- ja toteutussopimuksilla, joilla kehitetään kaupungin omistamia alueita yhteistyössä alueiden maanvuokralaisten kanssa. Yksityistä maata kehitettäessä kaupunki saa maankäyttösopimuskorvausta, joka on korvausta asemakaavoituksesta kaupungille syntyvistä yhdyskuntarakentamisen kustannuksista. Korvausta on laajoissa aluekehityshankkeissa tullut myös rakennusoikeutena, jonka kaupunki on pääsääntöisesti luovuttanut MAL -sopimuksen mukaiseen kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Vuosina 2019-2020 kaupunki on saanut tällä tavoin rakennusoikeutta luovutettavaksi yhteensä 46 760 k-m². Lisäksi kaupungin omistamaa maata kehitettäessä toteutussopimuksissa on edellytetty tonttien vuokralaisten/kehittäjien toteuttavan kohtuuhintaisena asuntotuotantona yhteensä 32 620 k-m².

Kohtuuhintaisen asuntotuotannon tavoitteita vastaavan asuntotuotannon toteutumisen varmistaminen on keskeistä myös käynnissä olevassa asunto- ja maapoliittisten linjausten päivittämisessä vuosille 2022-2025. 4 (4) Kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrällisten tavoitteiden toteuttamisen lisäksi on tärkeää edelleenkin kiinnittää huomiota negatiivisen segregatiokehityksen ennaltaehkäisemiseen mm. monipuolisen alueellisen asuntojen hallintamuotojakauman kautta sekä toteuttaa rakennustyypeiltään ja hallintamudoiltaan monimuotoisen asumisen tavoitetta. Asuntorakentamisen hinnan arviointiosaamista tulee kehittää poikkihallinnollisesti koko maankäytön suunnittelun ja tontinluovutusprosessin läpileikkaavasti. Tavoitteena on erityisesti rakennuskustannuksiltaan kohtuuhintaisten tonttien osoittaminen ensisijaisesti kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle, jotta tonttien ominaisuudet (mm. tontin rakentamiskustannukset, kaavamääräykset, pysäköintiratkaisu) mahdollistavat

kohtuuhintaisen omakustannusvuokran toteutumisen. Todettakoon, että negatiivisen segregaaation ehkäisyn näkökulmasta, myös keskusta-alueille tulisi toteuttaa MAL-sopimuksen mukaista kohtuuhintaista asuntotuotantoa ja keskustarakentamisessa tonttien ominaisuuksiin vaikuttaminen on haasteellisempaa huomioiden muut maankäytölliset tavoitteet (mm. pysäköinti, kaupunkikuvalliset vaatimukset). Keskustelua kustannusvaikutuksista sekä asuinalueiden asuntojen monipuolisesta rakennus- ja hallintamuotojakaumasta on syytä käydä poikkihallinnollisesti, yhdessä rakentajien ja rakennuttajien, kaupungin sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n kanssa.

2. Tarkastuslautakunnan arviointi tytäryhteisöjen valtuustotavoitteiden toteutumisesta

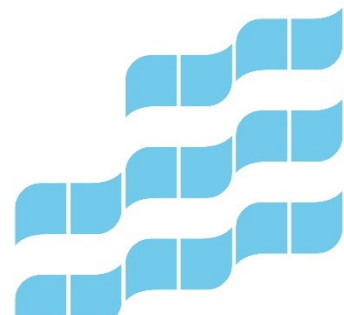
Tarkastuslautakunta: ”Tytäryhteisöillä on liikaa epäselviä tavoitteita ja mittareita. Tarkastuslautakunnan arviointi eroaa kaupunginhallituksen raportoimasta toteutumasta 11 tavoitteen kohdalla. Kahdeksan tavoitteen kohdalla ero johtuu siitä, että tavoite tai sen mittari on niin epäselvä, että tarkastuslautakunta ei voi arvioida tavoitteen toteutumista. Tytäryhteisöjen tavoitteiden ja mittarien yksiselitteisyyteen tulee kiinnittää enemmän huomiota.”

Lausuntoa pyydetään: **Onko omistajaohjaus havainnut täsmentämisen tarpeita tytäryhteisöjen tavoitteissa? Miten varmistetaan, että jatkossa tavoitteet ovat jatkossa selkeitä?**

Lausunnon antaja: Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen

Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen: Tytäryhtiöiden tavoiteluonnokset muodostuvat yhteistyönä palvelualueiden johdon ja omistajaohjauksen välillä. Palvelualueet ovat osallistuneet erityisesti toiminnallisten tavoitteiden valmisteluun, millä on pyritty varmistamaan yhtiöiden toiminnan suuntautuminen kuntalaisten palveluiden osalta samaan suuntaan palvelualueiden strategisten tavoitteiden kanssa. Kaupunginhallituksen konsernijaosto on tavoitteet sen jälkeen käsitellyt ja hyväksynyt. Hyvästä pyrkimyksestä huolimatta osa tavoitteista on mitattavuuden osalta olleet vaikeita, eli tarkastuslautakunnan huomio on aivan oikea.

Vuoden 2022 tavoitteiden valmistelu on pitkällä. Omistajaohjaus on tehnyt valmistelua samalla prosessilla kuin aiemminkin, mutta tavoitteiden määrää on supistettu ja konkretiaan sekä mitattavuuteen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota. Myös jatkossa tavoitteiden valmistelussa tullaan näin toimimaan, jolloin kaikkien osallisten arviointityö tavoitteiden toteutumisen suhteen helpottuu.

3. Tarkastuslautakunnan arviointi terveysasemien hoitohenkilökunnan työhyvinvoinnista

Tarkastuslautakunta: ”Hoitohenkilökunnan tulokset olivat kaupungin heikoimmassa kymmenyksessä viidessä työhön liittyvässä aiheessa. Aiheet koostetaan useista eri kysymyksistä. Työn imu oli vähentynyt ja työstressi lisääntynyt. Terveysasemien hoitohenkilökunnasta 75 % koki työmääränsä lisääntyneen yli sietokyvyn, kun luku koko kaupungissa oli 43 %. Muutokset työssä koki myönteiseksi vain 12 % hoitajista, kun koko kaupungissa näin koki 36 %. Tyytyväisyys työn palkitsevuuteen oli vähentynyt. Terveysasemien hoitohenkilökunnasta vain 42 % uskoi jatkavansa eläkeikään saakka, kun koko kaupungissa tähän uskoi 64 % vastaajista.”

Lausuntoa pyydetään: ***Selittäkö tuloksia jokin muukin kuin koronaepidemia ja mitä asialle aiotaan tehdä?***

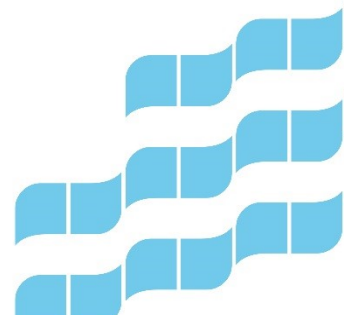
Lausunnon antaja: Johtaja Taru Kuosmanen

Johtaja Taru Kuosmanen: Tuloksia selittävät osaltaan maamme terveydenhuoltojärjestelmän muutos, osaamisvaatimusten lisääntyminen perusterveydenhuollon vastaanotto toiminnassa, väestön odotukset nopeasta hoitoon pääsystä sekä työelämään tulevan uuden sukupolven odotukset työnteosta, työn järjestelyistä ja sitoutumisesta työhön, sekä tähän liittyen työn ja perhe-elämän sekä vapaa-ajan yhteensovittamisesta.

Työntekijöiden vaihtuvuus on ollut suurta. Pehdyttämisen aikana on usein käynyt ilmi, että peruskoulutetut työntekijät ovat tarvinneet osaamisen vahvistamista. Uusilla työntekijöillä on kuitenkin pääsääntöisesti ollut hyvät valmiudet uuden omaksumiseen. Kaikissa työyhteisöissä ei ole onnistuttu soveltamaan uuden toimintamallin (esim. tiimityö, hoitajavastaanotot, lääkärin konsultaatiotuki) toimintakäytäntöjä kuten on suunniteltu. Työpaikalla on järjestetty koulutusta, tiimitapaamisia, pehdytyksiä ja mentorointia, muutos tiimimalleihin siirtymisessä on osoittautunut aikaa vieväksi ja uusien työntekijöiden pehdytys uuteen malliin on osaltaan kuormittanut työyhteisöjä.

Työnantajalla käytössä olevat sopimukset (KVTES), sen soveltamisohjeet sekä työnantajan sopimat säännöt ovat osaltaan vähentäneet sitoutumista vastaanotto toimintaan työnantajana, kun vaihtoehto joustavampiin työehtoihin ja joustavampaan työaikaan on saamiemme palautteiden mukaan ollut tarjolla toisen työnantajan palveluksessa. Olemme pyrkineet vastaamaan tähän kuuntelemalla työntekijöitä, keskustelemalla ja vastaamalla heidän esittämiinsä toiveisiin mahdollisuuksiemme rajoissa.

Vastaanotto palvelut järjestää työntekijöille ja esihenkilöille koulutusta ja työn tukea sujuvan työnteon mahdollistamiseksi. Vastaanotto palvelut on myös esittänyt vuoden 2022 talousarvioon lisävakansseja terveysasematoiminnan turvaamiseksi väestön kasvun ja kasvavien tarpeiden mukaisesti.

4. Tarkastuslautakunnan arviointi lapsiperheiden kotipalvelusta ja sosiaalihuoltolain mukaisesta perhetyöstä

Tarkastuslautakunta: ”Kotipalvelun saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita. Sen sijaan perhetyössä asiakkaiden jonotusaika palveluun on liian pitkä. Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että tukea odottavan perheen ongelmat saattavat jonotuksen kestäessä kasvaa. Seurauksena voi olla palvelutarpeen vaihtuminen perhetyöstä lastensuojeluun.

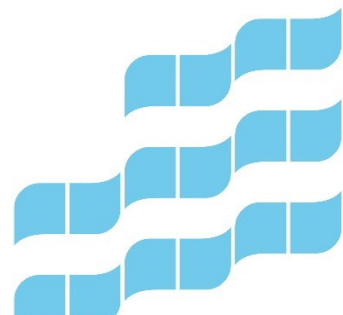
Perhetyön saama asiakaspalaute oli erinomaista, minkä perusteella palvelu vastaa hyvin asiakkaiden tarpeita. Noin kolmannes perhetyön asiakasperheistä vastasi palautekyselyyn. Kotipalvelusta saatu palaute oli niin vähäistä, että sen perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä asiakastytyväisyydestä. Tarkastuslautakunnan mielestä asiakaspalautetta tarvitaan palveluiden kehittämiseen ja tuloksellisuuden arvioimiseen.”

Lausuntoa pyydetään: ***Onko sosiaalityön ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön yhteistyötä lisätty jonotuksesta aiheutuvien vaikeuksien välttämiseksi? Onko lapsiperheiden kotipalvelun ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön asiakaspalautteiden keräämistä tehostettu?***

Lausunnon antaja: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunta: *Lapsiperheiden kotipalvelun asiakaspalautetta ollaan uudistamassa syksyn 2021 aikana. Asiakaspalautteen kerääminen perheiltä sähköisesti suoraan annetun palvelun jälkeen on aloitettu. Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön jonoihin on kehitetty työskentelyä, ja kontakteja perheeseen otetaan jo ennen palvelun alkua. Päätavoite kuitenkin on koko ajan se, että jonoja ei synny, vaan asiakas saisi heti tarvitsemansa palvelun. Jonoja saattaa syntyä tilapäisesti työntekijävajeesta johtuen mm. sairaslomien takia, mutta edelleen tehostetaan palveluun ohjautumista ja tarvittaessa käytetään myös ostopalveluita.*

Keväällä panostettiin asiakkaiden perhetyön tarpeen arvioinnin kehittämiseen laajemmin. Nykyään lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon perhetyön ohjaajat ja johtavat sosiaalityöntekijät keskustelevat viikoittain asiakkaan palvelun tarpeesta jo palvelutarpeen arvioinnin jälkeen. Näin asiakkaat ohjautuvat heti oikeaan palveluun ja jonoja vältetään. Jonossa olevien asiakkaiden tilannetta on myös tarkasteltu edelleen jonotuksen aikana; jos asiakas on esim. ohjattu SHL-perhetyön (=sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön) palveluun ja kuuluisikin tehostettuun perhetyöhön, siirto tarkoituksenmukaisemmaksi arvioituun palveluun on saatu tehtyä nopeasti.

5. Tarkastuslautakunnan arviointi lapsiperheiden aikuisille suunnatuista sosiaalityön palveluista

Tarkastuslautakunta: ”Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan aikuisilla ei ole tasavertaista mahdollisuutta saada aikuissosiaalityötä, johon kuuluu sosiaalihuollon omatyöntekijä ja henkilökohtainen asiakassuunnitelma. Aikuisen asiat hoidetaan lapsiperheiden sosiaalityössä tai lastensuojelun avohuollossa silloin, kun perheen lapsi on asiakkaana toisessa näistä palveluista. Koko perheen tilanne paranisi nopeammin, jos myös aikuinen voisi saada suunnitelmallista ja tavoitteellista apua.

Kaupunki on ryhtynyt kehittämään aikuissosiaalityön tasavertaisuutta käynnistämällä selvitystyön, joka valmistuu kesällä 2021. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan muutoksia tarvitaan, jotta kaikkien lapsiperheiden aikuiset saavat tarvitsemansa palvelut ja siten voimavaroja perheensä elämänhallintaan. Tarkastuslautakunta jää odottamaan tietoa selvitystyön tuloksista ja niiden pohjalta tehdyistä ratkaisuista.”

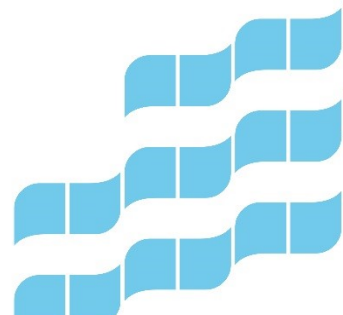
Lausuntoa pyydetään: **Mikä oli kaupungin käynnistämän selvitystyön tulos ja minkälaisiin toimenpiteisiin on selvitystyön perusteella tarkoitus ryhtyä?**

Lausunnon antaja: Johtaja Taru Kuosmanen

Johtaja Taru Kuosmanen: Selvitystyö saatettiin päätökseen 30.06.2021. Sen tuloksena todettiin kehittämistarpeita liittyen työntekijöiden tehtäväkuviin sekä siihen, kuka mitäkin tehtävää toteuttaa lapsiperheiden sosiaalityössä ja lastensuojelun avohuollossa aikuissosiaalityön osalta. Selvityksen perusteella sosiaalityöntekijät näissä palveluissa tekevät sellaisia aikuissosiaalityöhön liittyviä tehtäviä, joihin ei tarvita sosiaalityöntekijän pätevyyttä, joita ovat esim. lakisäätöisen asiakassuunnitelman tekeminen. Todettiin myös, että yhdenvertaisuus aikuissosiaalityön asiakkaiden kohdalla ei toteudu lain tarkoittamalla tavalla aikuissosiaalityön asiakkuuden ollessa lapsiperheiden tai avohuollon asiakkuudessa; aikuissosiaalityö vaatii omaa erityisosaamista, jota lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityössä ei ole riittävästi.

Selvityksessä todettiin koulutuksen ja osaamisen lisäksi lisäresurssien tarve, jota myös esitettiin vuoden 2022 kehukseen. Lisäresurssiksi aikuissosiaalityöhön lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityön yksiköihin esitettiin kolmea sosiaalityöntekijää ja viittä sosiaaliohjaajaa, joiden arvioitiin olevan tässä vaiheessa riittävä lisäpanostus tilanteen korjaamiseen. Kaupunginhallituksen päättämään kehukseen esitys ei kuitenkaan mahtunut.

Talousarvioesitys sisältää kymmenen sosiaalityöntekijän vakanssin lisäyksen lastensuojeluun tulevaan asiakasmitoitukseen vastaamiseksi. Näiden vakanssien sijoittuminen tarkentuu myöhemmin, mutta lastensuojelun sosiaalityöhön tulevan asiakasmitoituksen vuoksi nämä todennäköisesti eivät kohdistu suoraan aikuissosiaalityön tilanteen parantamiseen.

Tilanteen korjaamiseksi tehdään kuitenkin kehittämistyötä ja tavoitteena on aikuissosiaalityön asiantuntijan lisääminen yksiköiden käyttöön. Myös ohjaajien työpanoksen hyödyntäminen ja yhteistyön edelleen kehittäminen lapsiperheiden aikuissosiaalityön tiimin kanssa on työn alla.

6. Tarkastuslautakunnan arviointi Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartasta

Tarkastuslautakunta: ”Tarkastuslautakunnan arvioinnin mukaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen toteuttamiseksi laaditut suunnitelmat ovat valtuuston päättämien linjausten mukaisia. Tiekartta sisältää kattavat toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet tuleville vuosille. On hyvä, että tiekarttaan on sisällytetty arvioita toimenpiteiden päästö- ja kustannusvaikutuksista, sillä ne perustelevat ja havainnollistavat suunnitelmia.

Tarkastuslautakunnan mielestä on hyvä, että hiilineutraalisuustyötä tehdään kaikilla kaupunkikonsernin tasoilla. Koko kaupungin kattava yhteistyö parantaa toimenpidekokonaisuuksien vaikuttavuutta. Tiekartan hyötytavoitteille on valittu mittarit, mutta tavoitetasot ovat vielä joiltain osin asettamatta.

Kaupunki luo tiekartan toimenpidekokonaisuuksilla olosuhteita, joissa sidosryhmien on luontevaa toimia hiilineutraalisuustavoitetta edistäväillä tavoilla. Tämä on tärkeää, sillä hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vaatii kaupungin lisäksi toimia kaupunkilaisilta, yrityksiltä ja yhteisöiltä.”

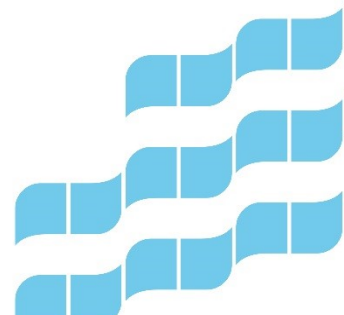
Lausuntoa pyydetään: **Mikä on suunnitelma hyötytavoitteiden mittareista puuttuvien tavoitetasojen asettamiseksi?**

Lausunnon antaja: Johtaja Mikko Nurminen

Johtaja Mikko Nurminen: Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö koordinoi tiekartan ensimmäisen päivityksen 2022. Päivityksen yhteydessä tarkastellaan eri palvelualueiden ja palveluryhmien kanssa mittarien ja tavoitetasojen asianmukaisuutta. Myös kaupungin konserniyhtiöiltä on edellytetty omien yhtiökohtaisten suunnitelmien tekoa ja raportointia. Nykyinen tiekartta sisältää ne tavoitetasot, jotka kaupunkiorganisaatiossa on hyväksytty tai jotka tulevat meille lain määräämänä. Uusien, nykysäädöksistä poikkeavien tavoitetasojen ja uusille mittareille tavoitetasojen asettaminen edellyttää poliittista päätöstä.

Lausuntoa pyydetään: **Miten sidosryhmiä motivoidaan hiilineutraalisuustyöhön myös jatkossa? Miten tiekartan toteutus turvataan Kestävä Tampere 2030 -ohjelman päättymisen jälkeen?**

Lausunnon antaja: Johtaja Mikko Nurminen

***Johtaja Mikko Nurminen:** Sidosryhmien motivointi jatkuu samoilla, tutuksi tulleilla kanavilla. Toimintaa koordinoi ja ostaa ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö. Henkilöstölle on tarjolla mm. Ekotuki-toimintaa ja koulutuksia, Tampereen seudun yrityksiä kannustetaan Business Tampereen tuottamalla Ilmastokumppanuustoiminnalla ja tamperelaisille jaetaan ilmasto- ja ympäristötietoutta sekä haastetaan toimintaan Ilmastosankari-sivustolla ja Instagramissa. Esimerkkejä kuntalaisille suunnatusta toiminnasta kuluneelta vuodelta ovat kahdesti kuussa järjestettävät Eco Impact -keskusteluillat englanniksi ja suomeksi, My2050 -mobiilipeli ilmastonmuutoksesta Tampereen keskustassa ja 1,5 asteen elämäntyyli -projekti. Jatkossa toimintaa markkinoidaan entistä enemmän ja sitä keskitetään myös mm. kulutuksen ja liikkumisen päästöihin tuottamalla kohdennettua ja visualisoitua tietoa tamperelaisten arjen valintoihin.*

Kestävä Tampere 2030 -ohjelman päättymisen jälkeen tiekartan toteutumista seuraa ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö. Toteutus on pyritty turvaamaan osallistamalla yksiköitä tiekartan tekoon ja tekemällä toimenpiteiden toteuttamisesta osa kaupungin normaalia toimintaa. Käytännössä yksiköt nostavat tiekartan toimenpiteitä vuosittain talousarviotavoitteiksi, palvelu- ja vuosisuunnitelmien toimenpiteiksi sekä kaupungin ilmastobudjettiin. Lisäksi yksiköt päivittävät kaikkien toimenpiteidensä edistymisestä kaikille avoimeen Tampereen ilmastovahtipalveluun. Ohjeistus ja muistutus päivittämisestä tulee strategiayksiköltä muun raportointiohjeistuksen yhteydessä kolmesti vuodessa.

7. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen seudun joukkoliikenteestä

Tarkastuslautakunta: ”Hiilineutraalisuustavoitteiden toteuttamiseksi on suunnitelmat, mutta niiden toteuttamisessa voi tulla kiire. Joukkoliikenteen on tarkoitus olla päästötöntä vuonna 2030. Riittääkö jäljellä oleva aika tavoitteen toteuttamiseen, esim. kaluston uusimisen osalta? Asiakastytyväisyystutkimusten tulokset ovat erittäin hyviä. Tampereen seudun matkustajat ovat tutkimusten mukaan todella tyytyväisiä silloin, kun reitit ja aikataulut ovat heille sopivat.”

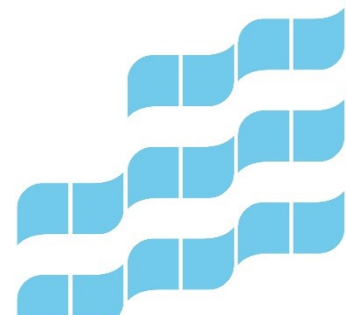
Lausuntoa pyydetään: **Miten joukkoliikenne saavuttaa päästöttömyyden vuoteen 2030 mennessä? Näkeekö joukkoliikenneyksikkö tarpeelliseksi selvittää syitä, miksi osa kaupunkilaisista ei käytä joukkoliikennettä?**

Lausunnon antaja: Joukkoliikennejohtaja Mika Periviita

Joukkoliikennejohtaja Mika Periviita:

Miten joukkoliikenne saavuttaa päästöttömyyden vuoteen 2030 mennessä?

Joukkoliikenteen kehittäminen on erittäin tärkeä työkalu matkalla hiilineutraalisuuteen. Kaupungin tavoitteena on kestävien kulkumuotojen voimakas kasvu ja henkilöautoilun osuuden kääntäminen laskuun. Tavoite on vaativa ja edellyttää pitkäjänteisiä ja määrätietoisia toimia ja liikennejärjestelmän kehittämisen resurssien kohdentamista kävelyn, pyöräliikenteen ja

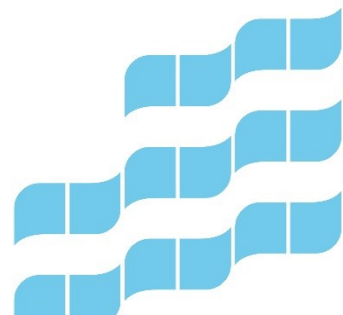
joukkoliikenteen olosuhteiden parantamiseen. Tampereen seudun joukkoliikennejärjestelmän palvelutaso tulisi nostaa vastaanottamaan tavoitteiden mukainen osuus kaupunkiseudun päivittäisessä liikkumisessa. Palvelutason merkittävä nostaminen on vaikuttava toimenpide, mutta edellyttää myös tuntuvia resursseja. Maankäytön kehittämisen jatkaminen laadukkaaseen joukkoliikennejärjestelmään perustuvaksi on keskeinen toimenpide tavoitteen mahdollistamiseksi.

Joukkoliikenteen käyttövoimaa ollaan muuttamassa päästöttömäksi lakisääteisesti, markkinoiden toimenpiteillä ja Tampereen seudulla myös Ratikan myötä. Tampereen seudulla bussiliikenne hankitaan kilpailuttamalla yksityisiltä yrityksiltä tai tilaamalla omalta tuotannolta. Kilpailutettujen liikenteiden sopimukset ovat pituudeltaan 5–8 vuotta. Tänä vuonna tehdyissä kilpailutuksissa on vaadittu puhdasta käyttövoimaa ja näin toimien tulevinakin vuosina voidaan yksinkertaisesti todeta, että vuoteen 2030 mennessä nykyinen dieselkalusto ehtii uusiutumaan tai vaihtoehtoisesti voidaan vaatia dieselkaluston osalta käytettäväksi puhtaaksi käyttövoimaksi luettavaa uusiutuvaa dieseliä. Hyvää vauhtia kuvaa se, että ensi vuonna Tampereen seudulla aloittaa lähes 30 uutta sähköbussia ja saman verran dieselkäyttöisiä busseja on poistunut liikenteestä tänä vuonna Ratikan myötä. Tampereen seudun joukkoliikenteessä liikennöin tällä hetkellä päivittäin 260 bussia.

Sähköbussit ovat olleet hyvin kilpailukykyisiä dieselbusseille jopa kustannusvertailussa tietyissä liikennekohteissa viime vuosina. Näin ollen ilman erityisiä vaatimuksiakin sähköbussit ovat vallanneet markkinoita ja näin voidaan ennustaa tapahtuvan myös tulevaisuudessa.

Omalla tuotannolla eli TKL:llä on liikennekäytössä tällä hetkellä 115 bussia. Ratikkaan sopeutumisen johdosta TKL:n kalustomäärä on viime vuosina vähentynyt eikä TKL ole tarkoituksella tehnyt uusia kalustoinvestointeja vuoden 2019 jälkeen. Uusia autoja ei olla tilaajan ja tuottajan yhteisen suunnitelman mukaan hankkimassa vielä ensi vuonnakaan. Seuraava ja melko suuri kalustohankinta on tarkoitus toteuttaa vuonna 2023 ja silloin hankittava kalusto olisi sähköbusseja. Myös tämän jälkeen TKL:n hankinnat kohdentunevat sähköbusseihin tai myöhemmin muihin puhtaan energian voimalla operoiviin busseihin. Ratikan laajentuessa länteen vuonna 2025 TKL:n kalustomäärä pudonnee noin 100 liikennekäytössä olevaan autoon. TKL:n linja-autoista noin 20 autoa on vuosimallia 2017–2019, joiden käyttöikä ulottuu vuoteen 2030. Mikäli kyseiset bussit ovat tuolloin vielä käytössä, voidaan niillä liikennöidä puhtaasti käyttämällä uusiutuvaa dieseliä jäljellä oleva muutama mahdollinen käyttövuosi. On myös mahdollista, että taloudelliset vaikutukset puoltavat kaluston nopeampaakin uusiutumista.

Voidaan siis todeta, että liikennöintisopimusten uudistumisen johdosta kilpailutetussa liikenteessä ja TKL:n osalta kaluston teknistaloudellisen käyttöiän puolesta täysin puhtaaseen liikenteeseen siirtyminen vuoteen 2030 mennessä on mahdollista ja erittäin todennäköistä vaikkakin joukkoliikenteen kehittämiseen käytettävissä olevia resursseja kannattaakin priorisoida palvelutason parantamiseen, koska sillä lisätään joukkoliikenteen käyttöä ja vähennetään siten samalla henkilöautoilun päästöjä.

Näkeekö joukkoliikenneyksikkö tarpeelliseksi selvittää syitä, miksi osa kaupunkilaisista ei käytä joukkoliikennettä?

Ehdottomasti on tarpeen selvittää koko ajan syitä, miksi osa kaupunkilaisista ei käytä joukkoliikennettä. Tärkeää on myös selvittää keinoja, millä jo nykyisiä joukkoliikennepalvelujen käyttäjiä saadaan käyttämään joukkoliikennettä vielä enemmän. Syitä ja keinoja löydetään mm. vahvistamalla asiakasymmärrystä säännöllisillä asiakasmittauksilla ja -tutkimuksilla.

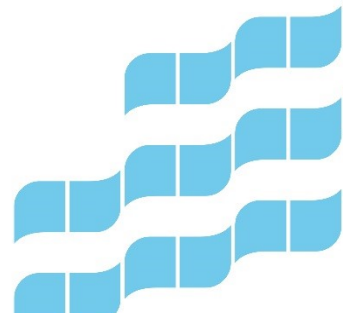
Tampereen seudun joukkoliikenteen Nyssen tuore asiakasprofilointi on tammikuulta 2020 eli tutkimukset on toteutettu juuri ennen koronapandemian rantautumista. Nyssen profiilit ja persoonat luotiin yhdistelemällä laadullista ja määrällistä asiakastutkimusta. Tutkimuksen tavoitteena oli hahmottaa joukkoliikenteen käyttäjien tarpeiden, arvojen ja preferenssien perusteella keskeiset asiakasprofiilit sekä niiden osuus koko asiakaskuntaan verrattuna. Profiileja hyödynnetään laajasti joukkoliikennepalveluja suunniteltaessa ja niiden avulla löydetään syitä myös sille, miksi joukkoliikennepalveluja ei käytetä. Nysse osallistaa kaikessa kehittämisessään myös asiakasryhmiä, jotka käyttävät joukkoliikennettä vain vähän tai eivät lainkaan, jotta palvelut suunnitellaan myös heille helppokäyttöisiksi.

Tehdyn asiakasprofiloinnin perusteella voidaan todeta, että noin 10 prosenttia tamperelaisista kuuluu ns. pakkoautoilijoiden ryhmään ja he eivät käytä lainkaan joukkoliikennettä. Heitäkin on mahdollista saada joukkoliikenteen satunnaisesti käyttäjiksi mutta panos tuotos -suhde voi jäädä alhaiseksi. Sen sijaan nykyisin jo joukkoliikennettä edes satunnaisesti käyttävissä on huomattavaa potentiaalia lisätä matkustusta eli saada jo nykyisin käyttävät käyttämään enemmän. Joukkoliikennepalvelun ulkopuolella asuvien ns. pakkoautoilijoiden joukkoliikenteen käyttöä tuetaan erilaisin liityntäpysäköintiratkaisuin.

Joukkoliikenneyksikkö on koko 15-vuotisen olemassaolonsa ajan tehnyt asiakastutkimusta paremman asiakasymmärryksen saavuttamiseksi. Vuoden 2020 syksyllä perustimme joukkoliikenneyksikköön Asiakkuuden hallinta - tiimin vahvistamaan asiakasymmärrystä ja johtamaan asiakaskokemusta. Samassa yhteydessä syksyllä 2020 perustimme NysseLab - testilaboratorion, jossa otamme asiakkaat mukaan palveluidemme kehittämiseen. Järjestämme NysseLabin puitteissa mm. kyselyitä, työpajoja ja palvelututkimuksia. Näillä toimenpiteillä vahvistamme asiakasymmärrystämme ja saamme ohella vastauksia kysymykseen, miksi joissain tapauksissa joukkoliikennepalveluja ei käytetä. Todettakoon, että NysseLab sai tänä vuonna kaupungin Henkilöstö kehittäjänä - palkinnon. Palkinnon perusteluna oli ” Konkreettinen keino lisätä asiakasymmärrystä ja ottaa asiakkaat mukaan kehittämään palveluja ”.

8. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen Vesi Liikelaitoksesta

Tarkastuslautakunta: ”Vesilaitos seuraa toimintansa tuloksellisuutta kattavasti ja monin mittarein. Käytettävissä olevien tietojen perusteella asiakkaat ovat varsin tyytyväisiä ja tuottavuus on parantunut. Sen sijaan henkilöstön työhyvinvoinnin mittaustulokset ovat vaatimattomia. Vesilaitos on ponnistellut monin tavoin työhyvinvoinnin parantamiseksi, mutta heikenevien tyytyväisyyden mittaustulosten taustalla vaikuttaa työehtojen muutoksiin liittyvää kitkaa.”

Lausuntoa pyydetään: **Onko vesilaitoksen työehtojen muutokset käsitelty ja työhyvinvointi paranemassa?**

Lausunnon antaja: Toimitusjohtaja Petri Jokela

Toimitusjohtaja Petri Jokela: Varallaolon työehtojen muutos liittyy konsernitason muutokseen ja varallaolokäytäntöjen yhdenmukaistamiseen kaupunkiorganisaatiossa (konsernimääräys). Muutosta on käsitelty henkilöstön kanssa useissa yhteyksissä.

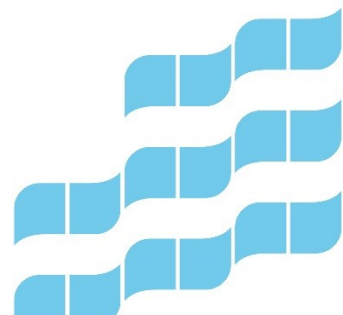
Varallaolokäytäntöjen tarkastelun yhteydessä on tarjottu tuntipalkkaisille mahdollisuutta siirtyä kuukausipalkalle. Tehtävänimikkeiden ja tehtäväkuvien uudistaminen ja yhdenmukaistaminen on tehty osana laajempaa kaupunkitasoista tarkastelua. Tässä yhteydessä on tarkasteltu asennustehtäviä tekevien henkilöiden tehtäväkuvia ja sisältöjä laajemminkin ja todettu, että on tarkoituksenmukaista yhtenäistää nimikkeitä. Siirtyminen kuukausipalkalle on menossa edelleen ja jatkuu pidempään. Siirtyminen perustuu vapaaehtoisuuteen eli jokainen työntekijä päättää omasta siirtymisestään. Osa on siirtynyt kuukausipalkalle ja osa on jäänyt tuntipalkalle, mikä on siirtymävaiheessa aiheuttanut kitkaa henkilöstön keskuudessa. Uudet työntekijät tulevat vesihuoltoasentajan nimikkeelle kuukausipalkkaiseen tehtävään. Keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tekevien valvomotyöntekijöiden osalta työvuorojärjestelmää on ollut välttämätöntä muuttaa lainsäädännön muutoksen vuoksi. Uusi työvuorojärjestelmä otettiin käyttöön 1.5.2020. On havaittu, että työvuorojärjestelmää on tarpeen edelleen kehittää. Asiaa valmistellaan parhaillaan yhteistyössä henkilöstöyksikön kanssa mm. selvittämällä kokemuksia piloteista verrokkiorganisaatioissa. Muutoksen yhteistoiminnallinen käsittely on sovittu aloitettavan neuvottelupäällikön ja pääluottamusmiehen välisellä neuvottelulla, minkä jälkeen asian käsittely jatkuu yksikön henkilöstön kanssa suunnitelmallisesti. Muutoksen tarkoituksenmukainen ajankohta on viimeistään 1.5.2022, koska käytössä on vuosityöaika.

Huolimatta isoista muutoksista tavanomaiset työnjohdolliset asiat ja muutostilanteet on käsitelty työnjohdon ja henkilöstön kesken hyvässä yhteistyössä.

Luotettavan arvioinnin tekeminen työhyvinvoinnin paranemisesta on vaikeaa, sillä työhyvinvointikyselyn vastausprosentti on edelleen ollut melko matala. Henkilöstöä pyritään jatkossa aktivoimaan vastaamaan, jotta voimme paremmin arvioida ovatko työhyvinvoinnin parantamistoimenpiteemme olleet vaikuttavia.

9. Tarkastuslautakunnan arviointi Tampereen Sähkölaitos Oy:stä

Tarkastuslautakunta: ”Tarkastuslautakunnan arvioinnin mukaan Sähkölaitoksen valtuustotavoitteista kaksi toteutui, yhden toteutumista ei voida vielä arvioida ja yksi ei toteutunut. Sekä maksettu osinko että uusiutuvan energian osuus toteutuivat tavoitetasoa korkeampina, ja niillä on tärkeä positiivinen vaikutus kaupungin strategisten tavoitteiden

toteutumiseen. Sähkölaitos edistää määrätietoisesti kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista mm. saneeraamalla Naistenlahden voimalaitoksen.”

Lausuntoa pyydetään: **Mikä oli sähkölaitoksen kilpailukykymittarin arvo vuonna 2020 ja toteutuiko kilpailukykyä koskeva valtuustotavoite?**

Lausunnon antaja: Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen

Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen: Energiayhtiöiden tilinpäätösten perusteella on Balance Consulting Oy laatinut Alma Median toimeksiannosta toimialan yhtiöiden kesken vertailua jo vuosien ajan. Myös Tampereen Sähkölaitos Oy on vertailussa mukana. Kilpailukykymittarin arvon tarkastelun osalta tavoite on valitettavasti ollut hankala, sillä tulokset valmistuvat aina tyypillisesti vasta kaupungin tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen. Siten tavoitteen raportointi ei ole ehtinyt mukaan.

Vuonna 2020 Tampereen Sähkölaitos- konsernilla oli tavoitteena yli 50 arvosana Balance Consultingin kilpailukykymittarissa. Mittarin arvoksi muodostui 52, eli Tampereen Sähkölaitos menestyi hieman toimialan keskiarvoa paremmin. Korkeimmat arvosit yritykset saivat kannattavuudesta ja heikoimmat kasvusta.

Vuoden 2022 tavoitteiden valmistelussa omistajaohjaus on esittänyt, että tästä tavoitteesta luovutaan, koska sitä ei kyetä arvioimaan tarvittavassa aikataulussa. Omistajaohjaus ja Tampereen Sähkölaitoksen johto seuraavat kuitenkin toimialavertailussa sijoittumista jatkossakin, sillä se on erinomaista vertailevaa tietoa ja tukea tulevia päätöksiä ajatellen.

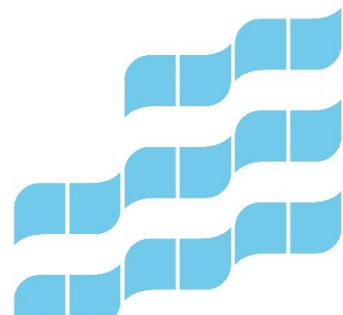
10. Tarkastuslautakunnan arviointi kaupungin in house -yhtiöistä

Tarkastuslautakunta: ”Tarkastuslautakunta suosittelee, että in house -yhtiöiden yhtiöjärjestyksiin lisätään tieto niiden toiminnan tarkoituksesta. In house -yhtiöiden tavoitteista ja niiden toteutumisesta tulee olla dokumentoitua tietoa myös valtuutettujen saatavilla.”

Lausuntoa pyydetään: **Voiko omistaja-ohjaus vaikuttaa siihen, että in house -yhtiöiden yhtiöjärjestykseen lisätään tieto niiden toiminnan tarkoituksesta? Voiko in house -yhtiöiden tavoitteista ja niiden toteutumisesta olla dokumentoitua tietoa valtuutettujen saatavilla?**

Lausunnon antaja: Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen

Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen: Valtaosa konsernin in-house yhtiöistä on syntynyt prosessissa, jossa kaupungin liikelaitoksen liiketoiminta on siirtynyt liiketoimintakaupalla yhdessä Pshp:n kanssa perustetulle osakeyhtiölle. Vastaavasti Pshp on siirtänyt omaa toimintaansa yhteiseen yhtiöön. Tässä yhteydessä on yhtiöiden yhtiöjärjestykset muotoiltu yhdessä osakkaiden kesken.

Omistajaohjauksen näkemyksen mukaan yhtiöjärjestykset ovat melko hyvällä mallilla näissä yhtiöissä. Toimialapykälässä kuvataan yhtiön toiminnan tarkoitusta ja nimenomaisesti mainitaan, että yhtiö toimii sidosyksikköasemassa suhteessa omistajiinsa. Tämä luonnostaan ohjaa yhtiön johtoa esim. talouden suunnittelussa malliin, jossa kilpailukyvyn kohentamista kanavoidaan asiakashintoihin yhtiön tuloksen sijaan. Useassa tapauksessa in-house yhtiön palvelut ovat kaupungille vaihtoehto markkinoilta ostettavalle palvelulle, joten yhtiön tuleekin osoittaa näin kilpailukykyään asiakkaalle ja palvelun ostajalle.

Osakeyhtiölain mukaista yhtiön perustavoitetta voiton tavoittelusta ei ole syytä muuttaa edes in-house yhtiöiden kohdalla. Tätä peruseriaatetta tulee soveltaa edellä kuvatulla tavalla ja yhtiöiden tulee toimia sen verran kannattavasti, että ne kykenevät investoimaan ja kehittämään omaa toimintaansa.

Konsernijaosto hyväksyi kokouksessaan 23.2.2021 yhtiöjärjestysten mallipohjat ja näiden mukaisesti joidenkin tytäryhtiöiden yhtiöjärjestyksiä onkin jo muutettu.

In-house yhtiöiden tavoitteet eivät poikkea luonteeltaan muille konserniyhtiöille asetettavista tavoitteista. Valtuusto päättää tavoitteista talousarvion yhteydessä ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan niin talousraporttien muodossa kesken vuotta kuin vuodenvaihteen jälkeen konsernijaostolle laadittavassa julkisessa esityksessä. Tämän lisäksi valtuutetuilla on mahdollisuus ja oikeus pyytää konsernia koskevia tietoja mm. omistajaohjausyksiköltä, mikäli hän tätä tietoa valtuutetun työssään tarvitsee.

